

UNIVERZITA PARDUBICE
Fakulta filozofická
Katedra anglistiky a amerikanistiky

Posudek vedoucího bakalářské práce

Autor práce: Martina Sokolová

Studijní obor: Anglický jazyk pro odbornou praxi

Název práce: Contrastive Analysis of English Idioms and their Czech Equivalents

Akademický rok: 2024/25

Vedoucí práce: Mgr. Eva Nováková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Šárka Ježková, Ph.D.

Kritéria hodnocení		Hodnocení A – B – C – D – E – F
Všeobecná charakteristika	Splnění zásad zpracování práce a naplnění stanoveného cíle	B
	Logická struktura práce	
	Vyváženost teoretické a praktické části	
Teoretická část	Prezentace různých teoretických přístupů k řešenému problému	C
	Kritické posouzení prezentovaných přístupů a zvolení relevantní teoretické základny	
	Zpracování kvalitní teoretické základny pro realizaci praktické části	
Praktická část	Vhodnost zvolené výzkumné metodologie	A
	Aplikace zvolené výzkumné metodologie	
	Relevantní a srozumitelná argumentace a interpretace získaných výsledků	
Práce s odbornou literaturou	Kvalita, množství a relevance zpracované literatury	C
	Kritický přístup ke zdrojům	
Formální stránka	Dodržení doporučených pravidel a norem formální úpravy (směrnice FF UPa, požadavky KAA)	C
	Kvalita vědeckého aparátu, příloh, tabulek a obrázků	
	Dodržení bibliografických norem	
Jazyková úroveň	Gramatická přesnost a komplexnost	A
	Slovní zásoba	
	Koheze a koherence	
	Interpunkce a stylistické aspekty	

Slovní vyjádření k hodnocení bakalářské práce:

Bakalářská práce se zabývá českými protějšky anglických idiomů, které analyzuje z hlediska gramatických, sémantických a pragmatických změn, a hodnotí jejich adekvátnost s ohledem na funkční ekvivalenci. Data pro analýzu jsou extrahována z paralelního korpusu ČNK InterCorp.

Teoretická část je přehledně strukturovaná, vyznačuje se důslednou snahou pracovat s širším počtem zdrojů (a to z pohledu anglofonní, české a slovenské lingvistiky a translatologie) a zjištěné informace vždy porovnávat. Diplomandka zdařile propojuje jazykovou a lingvistickou perspektivu a má povědomí o gradientní povaze jazykových jevů – idiom chápe jako skalární prvek, nikoli ustrnulou strukturu (s. 14). Kapitola 2 sice vychází převážně z jednoho zdroje, nicméně tento postup je opodstatněný, jelikož se jedná o reprezentativní Čermákovu monografii.

Na určité limity naráží interpretování zjištěných poznatků, a proto si dílčí informace někdy protiřečí: kolokační idiomy mají být nevětné, ovšem uvedené přirovnání má větnou povahu (*lže, jako když tiskne*), naopak *dobrou noc* je popsán jako propoziční idiom, ačkoli je nevětný (s. 20); podle Everaerta se idiomy chovají coby nekompozicionální jednotky, přesto si každá složka uchovává své původní vlastnosti („original properties“, s. 14). Ne zcela adekvátně jsou zvoleny názvy kapitol 1 a 2, protože idiomatičnost se tu neliší jazykem, kterým se sděluje, liší se teoretické přístupy k jejich popisu a klasifikaci. Některým argumentům by prospěla ilustrace konkrétními příklady, např. jak lze obměňovat idiomy podle Hnátkové (kap. 2.1). Celkově pak charakteristika idiomů zůstává poněkud útržkovitá a nezprostředkovává ucelený obraz.

Přestože k důležitým aspektům kvalifikační práce patří schopnost komparovat různé teoretické přístupy, není bezpodmínečně nutné každou podkapitolu ukončovat „mikrozávěrem“; zvolený postup jednak působí stroje, jednak vede k nadbytečnému opakování informací. V důsledku pak pasáže, které se tváří jako syntéza poznatků, mohou zůstat povrchní nebo nepřesné; např. tvrzení, že „the effective translation of idioms and other complex expressions requires a focus on both equivalence and audience reception“ (s. 22) sice není chybné, ale nezohledňuje, že recepce cílového textu čtenářem je *součástí* ekvivalence, tj. jedním z jejich základních principů.

Ekvivalenci a překladatelským postupům se věnuje kap. 3. Část 3.2 není zcela logicky vystavěná – začátek cílí výlučně na české a slovenské protějšky anglických idiomů, ovšem uprostřed odbíhá ke všeobecnému popisu, jenž uvádí problematiku překladu idiomů jako kulturně specifických prvků. Navíc, třebaže má převod idiomů bezpochyby svá specifika, v základu se neliší od obecných překladatelských principů, tedy hledání kompromisu mezi věrností originálů a přirozeností překladu v cílovém kontextu (s. 24). Navzdory tomu, že diplomandce prozatím schází hlubší orientace v oblasti translatologie, ve zbytku kapitoly prokazuje, že dokáže najít paralely mezi odlišnými teoretickými přístupy, aniž by opomíjela klíčové rozdíly (zejm. kap. 3.4).

Pečlivě promyšlená a solidně zpracovaná je analytická část, zaměřená především na kvalitativní hodnocení mezijazykových změn. Diplomandka podrobně představuje dílčí metodologické kroky i vlastní navrženou klasifikaci překladatelských postupů. Analýza se pak drží stanovených kategorií, zohledňuje kontextové parametry (žánr, typ textu a stupeň formálnosti komunikační situace, vztahy komunikantů apod.), všímá si posunů nejen v rovině lexikálně-sémantické, ale i gramatické a zároveň bere v potaz limity korpusové analýzy, např. chybějící makrokontext nebo kvalitu překladových textů. Na autentickém jazykovém materiálu dokáže ilustrovat poznatky z teoretické části (např. gramatické vlastnosti idiomu, s. 47). Některé komentáře mohou být ovlivněny subjektivním postojem hodnotitele: *nečekané požehnání* (s. 44) sice nepatří mezi kolokace, přesto nemusí být neadekvátní, jelikož zachovává myšlenku kontrastu z výchozího textu; spojení *dělat z někoho kašpara* (s. 48) nese negativní konotace, jež nejsou ve výchozím jazyce přítomny apod.

Koherenci textu (a míru čtenářského komfortu) snižuje skutečnost, že příklady z korpusu nejsou přímo uvedeny v textu, ale pouze se na ně odkazuje; orientaci v praktické části navíc komplikuje rozhodnutí označovat v příloze každý typ idiomu znovu od (1) namísto průběžného číslování. Jednotlivé typy ekvivalencí a překladatelských postupů by ideálně měly být rozděleny do dílčích podkapitol podle přehledové tabulky, jelikož není např. jasné, do jaké kategorie patří ekvivalent *průtrž mračen* (s. 36). Stejně tak by analytickou část obohatil stručný přehled ekvivalentů pro každý idiom. Sekci Conclusions je vhodné doplnit celkovým porovnáním, zda převládají posuny formální (gramatické), nebo sémantické a pragmatické; kvantitativní údaje by pomohly podpořit i předkládaný argument, že na ekvivalenci má vliv také typ textu (překlady beletrie vs. titulky).

Doplňující otázky k obhajobě:

- (1) U popisu sémantických komponentů v idiomech se pracuje s termínem „doména“; jak je v lexikologii a sémantice definován?
- (2) Idiom *bed of roses* (s. 15) je klasifikován jako sémanticky „transparentní“. Co je sémantická transparentnost a co vypovídá o vztahu mezi složkami idiomu?
- (3) Kapitola o ekvivalenci uvádí, že E. Nida a M. Bakerová „recognise the importance of context but differ in the scope and application of equivalence within the translation process“ (s. 22). Vysvětlete blíže pojem „scope and application of equivalence“.
- (4) Jednou z navrhovaných alternativ je výzkum idiomů v dalších rejstřících, např. právním či technickém; do jaké míry lze v těchto typech diskurzu očekávat výskyt přenesených pojmenování?
- (5) Jaký je poměr gramatických (tedy morfosyntaktických) změn (dissimilar forms) vůči posunům sémantickým a pragmatickým (dissimilar meaning)? Liší se výrazně u jednotlivých idiomů?

Výsledná klasifikace* (možnosti klasifikace – A, B, C, D, E, F)	C
---	----------

Dne: 12. 5. 2025

Podpis vedoucího práce

.....

* výsledné hodnocení není průměrem dílčích známek